

E0 Při vypracování BP jsou autoři povinni řídit se normou ČSN ISO 690-2 Informace a dokumentace – Bibliografické citace – Část 2: Elektronické dokumenty nebo jejich části. Tento výtah shrnuje základní a pro autoři BP nejpotřebnější informace.

E1 Základním pramenem údajů obsažených v citaci je příslušná citovaná jednotka. Prvky citace pocházejí ze samotného elektronického dokumentu nebo z doprovodné dokumentace (popř. obalu). Údaje zařazené do bibliografické citace se přepisují tak, jak jsou uvedeny v originálu (podrobněji viz D2).

POZOR! Výjimka: při značení rozsahu textu či jeho stránky/ek se důsledně uvádí nikoli jazyk originálu (p. [page], S. [Seite] apod.), ale české „s.“.

E2 Pro všechny citace se užívá jednotný systém interpunkce. Každý z prvků citace je oddělen od ostatních předepsanou interpunkční úpravou (viz příklady E16.2—E22.2), kterou je nezbytné důsledně dodržovat (např. za jméno autora nepatří dvojtečka, někde je za údajem tečka, jinde čárka, některé se uvádějí v určitých typech závorek ad.). K zdůraznění rozdílů mezi prvky, či pro zvýraznění těch v citaci nejvýznamnějších, lze využít různé typy písma (jak ukazují příklady uváděné normou, nejčastěji kurzívu, viz E16.2—E22.2).

E3 Na prvek primární odpovědnost (jméno/a autora/ů) se vztahují pravidla uvedená v D4 a D5.

E4 Jména států, provincií atd. připojená ke jménům korporací jako kvalifikátory (D5.2), nebo k místním názvům v prvku místo vydání (D10), lze zkracovat v souladu s přijatou praxí.

E5 Pro prvek název pramene (dokumentu) platí pravidla v D6. Nelze-li v dokumentu nebo doprovodné dokumentaci název najít, nahrazuje se několika prvními slovy dokumentu, po nichž následuje označení pro vynechání (...). Dále se zapíše stručný popis obsahu dokumentu, který se k náhradnímu názvu připojí v hranatých závorkách.

E6 Významným prvkem citace všech elektronických dokumentů je druh nosiče. Uvádí se v hranatých závorkách po názvu. Používají se výrazy jako online, CD-ROM, disk, disketa apod. V případě potřeby lze specifikovat s druhem nosiče také druh dokumentu, např. monografie, seriálová publikace, databáze, počítačový program, takže výsledné označení vypadá např.: [monografie na CD-ROM], [online elektronický časopis], [online databáze], [elektronická pošta], [počítačový program na disku], [disketa 3,5 "] atd.

E7 Pro prvek podřízená odpovědnost platí pravidlo D7. K těmto funkcím patří např. i sponzoři, příjemci elektronické zprávy apod. Uvádějí se za druhem nosiče. Týká-li se podřízenost údajů o vydání, uvádí se za ním (např.: 5. vyd. rev. a rozšířil X. Ypsilon.).

E8 Pro vydání v zásadě platí pravidla uvedená v D8, ovšem u elektronických dokumentů má prvek též specifickou podobu. Tyto dokumenty jsou často aktualizovány nebo rozšiřovány, takže jsou u nich často užívány výrazy jako „aktualizace“, „verze“, „úroveň“ apod., které se pak zapisují (v podobě a jazyku pramene). U seriálových publikací musejí být údaje (datum) co neúplnější. Pokud jejich vydávání nebylo ještě uzavřeno, zapisuje se chronologické označení a/nebo číslování prvního čísla se spojovníkem a mezerou (Ledem 1985- , sv. 1; č. 1- apod.). Jestliže se na úvodní obrazovce nebo v doprovodné dokumentaci počáteční a konečné datum nenachází, uvádějí se data prvního a posledního výskytu, pokud jsou známa.

E9 Pro prvek místo vydání platí pravidla v D10. Není-li známé, uvádí se „místo vydání neznámé“, „sine loco“ nebo ekvivalentní zkratka, v češtině se pak prvek obvykle vynechává. U online dokumentů se v těchto případech musejí uvést informace o lokaci dokumentu na síti (viz příklady v E16.2—E22.2).

E10 U prvku vydavatel se uplatňují totožná pravidla jako v D11. Pokud se žádný nakladatel u dokumentu nenalézá, u online pramenů se musí uvést síťová adresa, na níž byl dokument popsán.

E11 Prvek datum vydání (viz též pravidla D12) se zapisuje tak, jak je uvedeno v prameni. Data, která jsou známa, ale nejsou v dokumentu uvedena, se zapisou v hranatých závorkách. Roky se značí arabskými číslicemi. Pokud je to vzhledem k častým aktualizacím nebo revizím dokumentu nutné, časové údaje o vydání, revizi, aktualizaci mohou obsahovat kromě přesného data i přesný čas (např. 14. února 2008; 17:21:30 SEČ). Data se zapisují ve stejné formě a stejném jazyce jako v prameni. Dále platí, že datum, kdy byl elektronický dokument skutečně viděn, se uvádí v hranatých závorkách, a to u dokumentů, u nichž nelze datum určit, nebo u online dokumentů, které mohou podléhat změnám. Datu předchází slovo „citováno“, v češtině doporučovaná zkratka „cit.“ (např. [cit. 14. února 2008], [cit. 2008-02-14], [cit. 18. února 2008; 13:30 GMT]).

POZOR! Ačkoli to norma výslovně neuvádí, v případě aktualizovaných/revizovaných online dokumentů se doporučuje do odkazů podle prvního prvku a data (viz D17.3 a F11) uvádět nikoli datum vy-

dání, ale datum jejich poslední aktualizace/revize, viz: příklad Musil, Jiří. v E18.2; odkaz (Musil, 2006, s. 182) v F11.5; citaci Musil, Jiří. 2006. v F11.6.

E12 Dostupnost a přístupnost online dokumentů se uvádějí informacemi, které určují pramen se stanovením přesné lokace. Tyto informace se označují slovy „Dostupné v“, „Dostupné na“ nebo ekvivalentní frází. Musejí odkazovat na tu kopii, která byla skutečně viděna, obsahovat způsob přístupu k dokumentu, stejně jako síťovou adresu pro lokaci. Příklady: Dostupné na Internetu: iks.ypsilona@ff.cuni.cz zadáním příkazu GET SECnod66. Dostupné na Internetu přes anonymní XYZ na: LID.LIB.VT. Dostupné na Internetu: gopher://info.muci.puci/library/org_ctenar_zasady.doc. Dostupné v TELEMEET QUEST. Dostupné v DIALOG Information Services, Pasadena (Calif.). Dostupné z WWW: <http://www.andr.xyz/pokyny.pdf>.

E13 Lokace části nebo příspěvku uvnitř zdrojového dokumentu (viz E17, E18 a E20) se musí uvádět, pokud formát dokumentu obsahuje stránkování nebo ekvivalentní vnitřní referenční systém. Lokace se upřesňuje v tomto pořadí důležitosti: a) stránka, obrazovka, odstavec, řádka, pokud jsou tyto vlastnosti určující pro část, příspěvek nebo databázi (např. s. 12–27; řádky 115–135); b) označená část, oddíl, tabulka, scéna nebo jiné označení; c) jakékoli označení specifické pro zdrojový dokument. Pokud dokument stránkování nebo vnitřní referenční systém neobsahuje, rozsah položky lze uvádět v hranatých závorkách pomocí řádků, obrazovek atd. (např. [27 řádek], [přibližně 27 obrazovek]).

E14 Má-li citovaná položka standardní číslo, musí se toto číslo uvést i s příslušným identifikátorem (ISSN, ISBN).

E15 Níže uvedené struktury bibliografických citací jsou navrženy s ohledem na identifikaci základních prvků a určení jejich normalizovaného pořadí nebo posloupnosti. Povinné (v E16.1—E22.1 ozn. [P]) jsou pouze ty prvky, které jsou použitelné pro citovaný druh dokumentu, a informace je dostupná ze samotného dokumentu nebo doprovodného materiálu. Prvky uváděné jako volitelné (ozn. [V]) se doporučuje rovněž zahrnout do citace, pokud jsou snadno dostupné. Norma rozlišuje tyto druhy dokumentů (a tedy také citací): elektronické monografie, databáze a počítačové programy (někde se hovoří též o webovských sídlech), části elektronických monografií, databází a počítačových programů, příspěvky do elektronických monografií, databází a počítačových programů, elektronické seriálové publikace, články a jiné příspěvky do elektronických seriálových publikací, elektronické nástěnky, diskusní fóra a elektronické zprávy (celé systémy) a elektronické zprávy (jednotlivé). Dokumenty citované v následujících příkladech (E16.2—E22.2) jsou smyšlené.

E16 Elektronické monografie, databáze a počítačové programy (celý dokument):

E16.1 Citace obsahuje prvky Primární odpovědnost [P] – Název [P] – Druh nosiče [P] – Podřízená odpovědnost [V] – Vydání [P] – Místo vydání [P] – Vydavatel [P] – Datum vydání [P] – Datum aktualizace/revize [P] – Datum citování [P pro online, V pro ostatní] – Edice [V] – Poznámky [V] – Dostupnost a přístup [P pro online, V pro ostatní] – Standardní číslo [P].

E16.2 Příklady:

FESTINGER, John L. Who Shell Live There? [disketa 3,5"]. Ver. 2.2. Oxford : Pergamon Press, c2000. International e-Series in Sociology. ISBN 0-08-021630-3.

DVOŘÁK, Karel. Základy sociologie města [CD-ROM]. Ver. 5.1 pro Windows. Praha : Grada, 2007. Sociologická řada. ISBN 80-201-1021-2.

Katedra andragogiky a personálního řízení [online]. Praha : Filozofická fakulta Univerzity Karlovy v Praze, 2008. Aktualizace 12. února 2008 [cit. 2008-02-14]. Dostupné z WWW: <http://andragogika.ff.cuni.cz>.

E17 Části elektronických monografií, databází a počítačových programů:

E17.1 Citace obsahuje prvky Primární odpovědnost (zdrojového dokumentu) [P] – Název (zdrojového dokumentu) [P] – Druh nosiče [P] – Podřízená odpovědnost (zdrojového dokumentu) [V] – Vydání [P] – Místo vydání [P] – Vydavatel [P] – Datum vydání [P] – Datum aktualizace/revize [P] – Datum citování [P pro online, V pro ostatní] – Kapitola nebo ekvivalentní označení (části) [P] – Název (části) [P] – Číslování v rámci zdrojového dokumentu [V] – Lokace v rámci zdrojového dokumentu [P] – Poznámky [V] – Dostupnost a přístup [P pro online, V pro ostatní] – Standardní číslo [P].

Poznámka: V citaci části, která není samostatným příspěvkem, tj. nemůže existovat nezávisle mimo určitý dokument (tzv. zdrojový, jehož je součástí), se informace o této části (číslo kapitoly, její název, lokace v celém dokumentu apod.) uvádějí až za údaji díla jako celku (viz následující příklad a analogický příklad v D15.3).

E17.2 Příklady:

CHANDLER, Raymond. The Chandler Collection [CD-ROM]. 7th rev. ed. Ver. 3.1 for Windows. New York : Green Press, c1999. Section 9, The Long Good-bye, s. 101–231. ISBN 0-021-3435-12-7.

NAKONEČNÝ, Milan. Obecná psychologie [online]. 4., přeprac. a rozšíř. vyd. Praha : Academia, 2002. Poslední revize 12. března 2003 [cit. 2008-01-11]. Kapitola 12, Postoje a jejich měření, s. 465–485. Dostupné z WWW: <http://academia/psych/ob_psych/2vyd/pdf>.

Aktuální informace. Katedra andragogiky a personálního řízení [online]. Praha : Filozofická fakulta Univerzity Karlovy v Praze, 2008. Aktualizace 12. února 2008 [cit. 2008-02-14]. Dostupné z www: <<http://andragogika.ff.cuni.cz>>.

E18 Příspěvky do elektronických monografií, databází a počítačových programů:

E18.1 Citace obsahuje prvky Primární odpovědnost (příspěvku) [P] – Název (příspěvku) [P] – Název (příspěvku) [P] – Druh nosiče [P] – Podřízená odpovědnost (zdrojového dokumentu) [V] – Vydání [P] – Místo vydání [P] – Vydavatel [P] – Datum vydání [P] – Datum aktualizace/revize [P] – Datum citování [P pro online, V pro ostatní] – Číslování v rámci zdrojového dokumentu [V] – Lokace v rámci zdrojového dokumentu [P] – Poznámky [V] – Dostupnost a přístup [P pro online, V pro ostatní] – Standardní číslo [P].

Poznámka: V citaci samostatného příspěvku se informace o něm (jeho autor, název apod.) uvádějí před údaji o zdrojovém (tj. celém) dokumentu a jsou od něj jasně odlišeny graficky, interpunkcí nebo termínem „In“. Číslování a lokace příspěvku v rámci celku (ve zdrojovém dokumentu) se uvádějí až za údaji o zdrojovém dokumentu (viz následující příklad a analogický příklad v D15.4).

E18.2 Příklady:

FESTINGER, John L. The Megalopolis – A Horrible Dream of Future. In BACK, James; SCHACHTER, Basil et al. Our Future In Our Hands [CD-ROM]. 3rd ed. London : Society of British Sociologists, c2000. CD-ROM no. 1, s. 110–210. ISBN 0-020-3656-27-1

MUSIL, Jiří. Nebezpečně velká velkoměsta. In POLIŠENSKÝ, Rudolf; MUSIL, Jiří aj. Prognózy procesu urbanizace [online]. 5. vyd. Praha : Výzkumný ústav výstavby a architektury, 10. července 2005, aktualiz. 2006-12-01 [cit. 2008-01-10]. Složka: Jiří Musil, s. 159–186. Dostupné na Internetu: <vuvanet://info.lib.progn.centrum/vuva.ps>.

NOVÁKOVÁ, Petra. Možnosti a meze e-learningu: pravidla evaluace. In E-learning jako základ distanční formy studia – Mezinárodní konference kateder andragogiky, Praha 15.–17. dubna 2006 [Sborník na CD-ROM]. 1. vyd. Praha : Katedra andragogiky a personálního řízení FF UK v Praze, 25. června 2006. Část II.: Příspěvky účastníků, s. 114–122. ISBN 936-80-2332-55-5.

E19 Elektronické seriálové publikace (celý dokument):

E19.1 Citace obsahuje prvky Název [P] – Druh nosiče [P] – Vydání [P] – Místo vydání [P] – Vydavatel [P] – Datum vydání [P] – Datum citování [P pro online, V pro ostatní] – Edice [V] – Poznámky [V] – Dostupnost a přístup [P pro online, V pro ostatní] – Standardní číslo [P].

E19.2 Příklady:

The Black-Mask Review [elektronický časopis]. New York : The Black-Mask Press, 1992- [cit. 10. února 2008]. Text in English and French. Dostupné z URL: <<http://BMPres.NY/76vol/arch.html>>. ISSN 0700-0763.

Andragogické obzory [online časopis]. Praha : Asociace vzdělávacích organizací, 2003- [cit. 10. února 2008]. Vychází 10 x ročně. Dostupné z Internetu: <avo.a0@avo.cz>. ISSN 1218-3514.

Acta Andragogica [online]. Martin (Slovensko) : Matica Slovenská, 1986- [cit. 10. února 2008]. Čtvrtletník. Dostupné v DIALOG InfoSlovakia, Bratislava. ISSN 2110-1325.

E20 Články a jiné příspěvky do elektronických seriálových publikací:

E20.1 Citace obsahuje prvky Primární odpovědnost (příspěvku) [P] – Název (příspěvku) [P] – Název (seriálové publikace) [P] – Druh nosiče [P] – Vydání [P] – Označení čísla [P] – Datum aktualizace/revize [P] – Datum citování [P pro online, V pro ostatní] – Lokace v rámci zdrojového dokumentu [P] – Poznámky [V] – Dostupnost a přístup [P pro online, V pro ostatní] – Standardní číslo [P].

E20.2 Příklady:

CHASE, James H. No Orchids for Miss Blandish. The Black-Mask Review [elektronický časopis]. December 1993, vol. 77, no. 12, [cit. 10. února 2008], s. 3–196. Dostupné z URL: <<http://BMPres.NY/77vol/JHC.html>>. ISSN 0700-0763.

ŠKVORECKÝ, Josef. Andragogické aspekty detektivní literatury. Andragogické obzory [online časopis]. listopad 2007, roč. 5, č. 9 [cit. 10. února 2008], s. 13–28. Dostupné z Internetu: <avo.ao@avo.cz>. ISSN 1218-3514.

NOVÁKOVÁ, Petra. Možnosti a meze e-learningu: pravidla evaluace. Acta Andragogica [online]. August 2006, roč. 11, č. III [cit. 10. února 2008], s. 8–16. Dostupné v DIALOG InfoSlovakia, Bratislava. ISSN 2110-1325.

E21 Elektronické nástěnky, diskusní fóra a elektronické zprávy (celé systémy):

E21.1 Citace obsahuje prvky Název [P] – Druh nosiče [P] – Místo vydání [P] – Vydavatel [P] – Datum vydání [P] – Datum citování [P] – Poznámky [V] – Dostupnost a přístup [P].

E21.2 Příklady:

PDoAE (Public Discussion on Adult Education) [online]. Cambridge (Mass.) : University of Cambridge, 1999- [cit. 10-01-2008]. Dostupné na Internetu: <serv@uca.edu>.

Filozofická fakulta, Univerzita Karlova v Praze [online]. Praha : Filozofická fakulta Univerzity Karlovy v Praze, 1999- [cit. 2008-02-14]. Dostupné na WWW: <http://www.ff.cuni.cz.pdf>.

E22 Elektronické zprávy (jednotlivé):

E22.1 Citace obsahuje prvky Primární odpovědnost (zprávy) [P] – Název (zprávy) – Název (zdrojového systému zpráv) [P] – Druh nosiče [P] – Podřízená odpovědnost/příjemce [V] – Místo vydání [P] – Vydavatel [P] – Datum vydání (u osobní nebo neveřejné korespondence datum odeslání) [P] – Datum citování [P] – Číslování v rámci systému zpráv [V] – Lokace v rámci systému zpráv [P] – Dostupnost a přístup [P] s výjimkou osobní nebo neveřejné komunikace] – Poznámky [V].

E22.2 Příklady:

JAMES, Jesse. Re: What About E-learning? In PDoAE (Public Discussion on Adult Education) [online]. Cambridge (Mass.) : University of Cambridge, 1996, November 24; 13:27:35 CST [cit. 2008-02-14; 16:15 GMT]. Dostupné na Internetu: <telnet://jjuser@ucm.org>.

NOVÁKOVÁ, Petra. K Vašemu dotazu na principy kombinovaného studia [online]. Message to: Petr NOVÁK. 14. února 2008 [cit. 2008-02-16]. Osobní komunikace.

E23 O podobě Soupisu bibliografických citací a o vztazích mezi odkazy v textu a citacemi platí pravidla popsaná v D16, D17 a D18 a jim odpovídající postupy při tvorbě odkazů a Soupisů bibliografických citací uvedené v F11 a F12.